

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
21-10-2012

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. Φαντάσου δηλαδή ανθρώπους σαν σε (μια) υπόγεια κατοικία όμοια με σπηλιά, η οποία έχει την είσοδο (της) ανοιχτή προς το φως σε όλο το μήκος της σπηλιάς, μέσα σε αυτή να βρίσκονται από παιδιά σε δεσμά (αλυσοδεμένοι) και στα πόδια και στους αυχένες, ώστε να μένουν στην ίδια θέση και να βλέπουν μόνο μπροστά τους, χωρίς να μπορούν (έχουν τη δυνατότητα) να στρέφουν γύρω το κεφάλι τους εξαιτίας των δεσμών· και από ψηλά και από πίσω τους μακριά να τους έρχεται φως από αναμμένη φωτιά και ανάμεσα στη φωτιά και τους δεσμώτες, επάνω να υπάρχει ένας δρόμος· κοντά σ' αυτόν φαντάσου χτισμένο παράλληλα ένα μικρό τοίχο, όπως ακριβώς είναι στημένα από τους ταχυδακτυλουργούς τα παραπετάσματα μπροστά στους ανθρώπους πάνω από τα οποία δείχνουν τις ταχυδακτυλουργίες τους.

Μονάδες 10

Β1. Η αλληγορία του σπηλαίου αναπτύσσεται σε δύο επίπεδα: **α) αισθητός-υλικός κόσμος:** χώρος στο εσωτερικό του σπηλαίου και **β) νοητός κόσμος των ιδεών:** ο χώρος έξω από το σπήλαιο. Ο ψεύτικος επίγειος κόσμος στον οποίο ζούμε παρομοιάζεται από τον Πλάτωνα με μια υπόγεια μισοσκότεινη σπηλιά και οι άνθρωποι με δεσμώτες.

Ο χώρος μέσα στη σπηλιά είναι η αισθητή πραγματικότητα, ο κόσμος των αισθητών πραγμάτων, ο κόσμος στον οποίο ζούμε με τα αντικείμενα τα οποία αντιλαμβανόμαστε μέσω των αισθήσεών μας. Είναι ακόμη η πολιτική κοινωνία, στην οποία δεν κυβερνούν φωτισμένοι και πεπαιδευμένοι άνθρωποι.

Οι δεσμώτες συμβολίζουν τους ανθρώπους, οι οποίοι πιστεύουν ότι βλέπουν και βέβαια δεν έχουν γνωρίσει ποτέ την πραγματική αλήθεια. Διακατέχονται από άγνοια, αλλά δεν έχουν επίγνωση της άγνοιάς τους. Βλέπουν τις σκιές των όντων και νομίζουν ότι γνωρίζουν την αλήθεια. Βρίσκονται στο σκοτάδι της αμάθειας, της πλάνης, της πνευματικής και ηθικής αποτελμάτωσης. Η καθημερινή ενασχόληση με τα προβλήματα της ζωής δεν τους επιτρέπει να φιλοσοφήσουν και να γνωρίσουν τον πραγματικό κόσμο των ιδεών. Ο κόσμος των δεσμωτών συμβολίζει την πολιτική κοινωνία, η οποία συγκροτείται από απαίδευτους πολιτικούς που εμπορεύονται τις ελπίδες των πολιτών.

Οι σκιές που βλέπουν οι δεσμώτες συμβολίζουν τα αντικείμενα του αισθητού κόσμου, τα οποία αντιλαμβάνονται οι άνθρωποι με τις αισθήσεις τους. Είναι είδωλα, ομοιώματα των πραγματικών όντων και όχι πραγματικά αντικείμενα.

Ο φωτεινός χώρος έξω από τη σπηλιά είναι ο κόσμος των ιδεών, η αληθινή πραγματικότητα, η νοητή (αυτή που γίνεται αντιληπτή μόνο με τη νόηση).

Το τείχιον είναι το «σύνορο», το πέρασμα από τον ένα κόσμο στον άλλο.

Οι άνθρωποι και τα αντικείμενα σε αυτόν το φωτεινό χώρο έξω από τη σπηλιά, τα αντικείμενα που κουβαλάνε και οι ήχοι που δημιουργούν είναι τα αληθινά όντα (οι ιδέες).

Το φως του ήλιου είναι η πραγματική αλήθεια, η ιδέα του αγαθού, ο ίδιος ο θεός.

Τα δεσμά που κρατούν τους αιχμαλώτους «δέσμιους» της πλάνης, του ψεύδους και δεν τους επιτρέπουν να κινηθούν καν να αντικρίσουν την αλήθεια, είναι όλα εκείνα τα εμπόδια που συναντά ο άνθρωπος στη ζωή του και τον απομακρύνουν από την αναζήτηση και τη θέαση του αγαθού. Είναι οι αισθήσεις των ανθρώπων, οι οποίες δεν τους επιτρέπουν να προσεγγίσουν τον κόσμο με τη νόηση, γιατί οι άνθρωποι δέχονται ως αναμφισβήτητη αλήθεια την κάθε πληροφορία που προσλαμβάνουν μέσω των αισθήσεών τους.

Μονάδες 15

B2. Με το ρήμα «ἀπέικασον» ο Σωκράτης μάς εισάγει στην παρομοίωση ή μεταφορά του σπηλαιίου: παρομοιάζει τον κόσμο με σπηλιά και τους ανθρώπους με δεσμώτες. Όταν, όμως, η παρομοίωση ή η μεταφορά δεν περιορίζεται σε μια έννοια ή φράση, αλλά εκτείνεται σε μεγαλύτερο τμήμα του κειμένου ή σε μια ενότητα ή και σε ολόκληρο το έργο, όπως συμβαίνει στη δική μας περίπτωση, τότε ονομάζεται **αλληγορία**. Η αλληγορία, επομένως, είναι ένας εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας άλλα λέει και άλλα εννοεί. Πρόκειται, συνεπώς, για συνεχή μεταφορά ή παρομοίωση. Ο Πλάτωνας τη χρησιμοποιεί για να κάνει πιο κατανοητές δύσκολες φιλοσοφικές έννοιες και για να κερδίσει την προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Επίσης, ο εκφραστικός αυτός τρόπος τού είναι χρήσιμος, όταν θέλει να θεμελιώσει απόψεις που δεν μπορούν να στηριχτούν με τη διαλεκτική ή για να ενισχύσει τη διαλεκτική. Η αξία της είναι διδακτική και όχι αποδευκτική. Επίσης, η αλληγορία είναι ένας αναλογικός συλλογισμός τον οποίο ο φιλόσοφος χρησιμοποιεί για να δείξει πώς βλέπει τον κόσμο και όχι για να αιτιολογήσει την κατάσταση του κόσμου.

Εκφραστικά μέσα

Διάλογος: αποφεύγεται η μονοτονία, το κείμενο αποκτά ζωνρότητα και κερδίζει σε πειστικότητα και αληθοφάνεια. Στους πλατωνικούς διαλόγους επιβεβαιώνονται όσα είπε ο κύριος συνομιλητής, ο Σωκράτης ή δίνεται σ' αυτόν η αφορμή να κάνει κάποιες διευκρίνσεις ή να περάσει σ' άλλο θέμα.

Εικόνες: δίνονται με ακρίβεια και λεπτομέρεια πολλές επιμέρους εικόνες, στατικές (όπως οι ακίνητοι δεσμώτες) ή κινητικές (αυτοί που περνάνε κρατώντας διάφορα αντικείμενα) και μία ακουστική (τους μὲν φθεγγομένους).

Η παρομοίωση: οἶον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιῶδει (= σαν σε μια υπόγεια κατοικία όμοια με σπηλιά), ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρό τῶν ἀνθρώπων πρόκειται (= όπως ακριβώς είναι σπημένα από τους ταχυδακτυλουργούς μπροστά στους ανθρώπους),

Ὅμοιους ἡμῖν (= όμοιοι με εμάς), οι οποίες λειτουργούν όπως και η αλληγορία.

Προστακτικές («ἀπέικασον», «ιδέ», «ὄρα» κ.ά.), οι οποίες ενισχύουν τη ζωντάνια του κειμένου.

β' ενικό πρόσωπο: εδώ συναντάται με την προτρεπτική απόχρωση της προστακτικής, η οποία δίνει την αμεσότητα της προσωπικής επικοινωνίας και ενισχύει τη ζωντάνια του κειμένου ... (φιλική προτροπή για ενεργοποίηση της φαντασίας του συνομιλητή – ανάγνωση).

Μονάδες 15

B3. Σχολικό βιβλίο σελ. 93 (Ο Σωκράτης και ο Γλαύκων.... του Ἄριστωνος...).

Μονάδες 10

B4. απόφθεγμα: φθεγγομένους

Φροντιστήρια
ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ

Αγίας Σοφίας 39 2310.244.444

ΝΤΕΠΩ

Β. Όλγας 203 2310.428.400

ΕΥΟΣΜΟΣ

Μ.Αλεξάνδρου 45 2310.770.360

κάτοικος: οικήσει
φωστήρας: φῶς
πένθος: πάθει
πρόοδος: εἴσοδον, ὁδόν
φραγή: παραφράγματα
εργασία: εἰργασμένα
δείγμα: δεικνύασιν
επίμονος: μένειν
κατάσχεση: ἐχούση

Μονάδες 10

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΣΕΛΙΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΤΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
21-10-2012**

Α. Και όμως, πώς μπορεί κανείς να δείξει πιο φανερά την ανδρεία ή τη φρόνηση ή όλη γενικά την αρετή του Ευαγόρα, παρά με τέτοιου είδους πράξεις και κινδύνους; Γιατί δεν θα φανεί ότι υπερτέρησε στους άλλους πολέμους μόνο, αλλά και στον πόλεμο των ηρώων, τον οποίο όλοι οι άνθρωποι εξυμνούν. Διότι αυτοί οι ήρωες με όλη την Ελλάδα στο πλευρό τους κυρίευσαν μόνο την Τροία, ο Ευαγόρας όμως αν και είχε μία πόλη(ή έχοντας μία πόλη) πολέμησε εναντίον όλης της Ασίας. Επομένως, αν τόσοι πολλοί ήθελαν να τον εγκωμιάζουν, όσοι βέβαια εγκωμιάζουν εκείνους, θα αποκτούσε πολύ μεγαλύτερη δόξα απ' αυτούς τους ήρωες. Γιατί, ποιον θα βρούμε από όσους αναδείχθηκαν τότε, αν, αφού αφήσουμε τους μύθους, και αναζητήσουμε την αλήθεια, να έχει κάμει τέτοια κατορθώματα, ή να έχει γίνει αίτιος τόσο σημαντικών μεταβολών στις πολιτικές καταστάσεις;

Β. α. φρονήσεσι, πᾶσι, τοσαύτην, μεγάλην, δόξης.
β. ὑπερβαλούμενος, ἐλόντος, λήψη(-ει),γενοῦ, διαπεπράχασι.

Γ.α. τὴν ἀνδρείαν: αντικείμενο του ρήματος «ἂν ἐπιδείξειεν».
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρηματικό τύπο «ὑμνούμενον».

μόνην: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο αντικείμενο του ρήματος «εἶλον» («Τροίαν»).

ἔχων: επιρρηματική εναντιωματική/ τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος «ἐπολέμησεν» («ὁ δὲ») και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης (ή επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου) στο ρήμα «ἐπολέμησεν».

τῶν γενομένων: επιθετική μετοχή ως γενική διαιρετική στο αντικείμενο του ρήματος «τίνα».

μεταβολῶν: γενική της αιτίας στο επίθετο «αἴτιον» .

β. «εἰ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἐγκωμιάζειν αὐτὸν ἠβουλήθησαν»: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο εἰ, εκφέρεται με οριστική («ἠβουλήθησαν») και με την δυνητική οριστική της κύριας πρότασης («ἂν ἔλαβεν») σχηματίζει υποθετικό λόγο του μη πραγματικού.

γ. Ὑπόθεση _____ Απόδοση

«ἂν...βουληθῶσι... → λήψεται.

ἂν + υποτακτική → Οριστική μέλλοντα

**ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΒΑΒΑΡΟΥΤΣΟΣ ΒΙΚΤΩΡΑΣ
ΒΑΒΟΥΡΑ ΜΑΡΙΑ**